

Raport z realizacji
Dokumentu Operacyjnego
do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz
do roku 2020
za rok 2014

Wprowadzenie

Aktualizacja Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020 jest dokumentem określającym podstawowe kierunki rozwoju społeczno–gospodarczego, opracowanym w 2013 roku przez Prezydenta Miasta Racibórz przy współpracy ekspertów z Wyższej Szkoły Zarządzania i Administracji w Opolu. Jako, że Strategia wyznacza jedynie główne cele i priorytety, zrodziła się konieczność opracowania dokumentu, który zawierałby w sobie szczegółowe zadania i działania, które pozwolą osiągnąć wyznaczone cele. W wyniku dalszych prac nad przyjęciem Strategii powstał Dokument Operacyjny do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020.

Niniejszy raport wynika z faktu, że racjonalne zarządzanie polityką rozwoju powinno opierać się na „kroczącym” planowaniu strategicznym, co uzasadnia potrzebę okresowego przeglądu realizacji przyjętych celów oraz możliwą ich aktualizację. Uznając, że w okresie obowiązywania Dokumentu, zarówno w otoczeniu zewnętrznym jak i wewnętrznym, zachodzić będą realne zmiany wpływające na rozwój miasta Racibórz, uznano za zasadne i właściwe coroczne badanie realizacji zadań.

Charakterystyka Dokumentu Operacyjnego do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020

Dokument Operacyjny do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020 jest 18-to stronicowym dokumentem, zawierającym w sobie krótkie streszczenie Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta do roku 2020, misję i wizję rozwoju Raciborza do 2020 roku, treści priorytetów, celów strategicznych i celów operacyjnych oraz metodykę i etapy prac nad dokumentem.

Zapisy Dokumentu mają spełniać misję i wizję rozwoju Raciborza:

Wizja „Racibórz 2020”

*Racibórz – miasto tradycji i nowoczesności
z innowacyjną i konkurencyjną gospodarką, własnym
klimatem i specyfiką. Otwarty na współpracę, tętniący życiem,
czysty i zielony zakątek.*

Misja spełniająca wizję

*Kreowanie atrakcyjnych warunków dla rozwoju człowieka
i biznesu w przyjaznym otoczeniu, w kontakcie z przyrodą,
historią, nauką, kulturą i rekreacją.*

Dokument Operacyjny do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020, został sporządzony w dwóch częściach. Pierwsza część stanowi opis działań dot. prac nad Strategią, mierników ogólnych i analizę wraz z przedstawieniem danych w formie wykresów. Drugą część natomiast stanowią tabele, będące załącznikami do części opisowej, które zawierają w sobie istotę Dokumentu Operacyjnego, tj. priorytety z podziałem na cele i zadania. Każdy z priorytetów przedstawiony jest w osobnej tabeli, której kolejne kolumny opisują treść zadań, podmioty wraz z partnerami odpowiedzialne za realizację zadań, wstępny

koszt realizacji, przewidywany okres realizacji, źródło finansowania oraz wskaźniki produktu opisujące realizację zadań.

Oprócz wskaźników produktu przypisanych do poszczególnych zadań, opracowano także zestaw 10 mierników obrazujących realizację Dokumentu Operacyjnego jako całości, oraz realizację misji, wizji, a także priorytetów Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020.

Dokument Operacyjny składa się z:

- 3 priorytetów,
- 12 celów strategicznych,
- 43 celów operacyjnych,
- 114 zadań.

Priorytet I - *Rozwój przestrzenny, funkcjonalny i gospodarczy Raciborza*, składa się z 5 celów strategicznych, 19 celów operacyjnych i 43 zadań. Priorytet II – *Rozwój edukacji i kultury*, posiada tylko 3 cele strategiczne, 10 celów operacyjnych i 29 zadań. Natomiast priorytet III – *Jakość życia mieszkańców*, składa się z 4 celów strategicznych, 14 celów operacyjnych i 42 zadań. Liczba celów i zadań w każdym priorytecie została tak dobrana, aby w pełni wykorzystać możliwości rozwojowe Miasta.

Zestawienie liczby zadań, liczby celów operacyjnych i środków finansowych planowanych na realizację poszczególnych priorytetów przedstawia tabela 1.

Tabela 1. Zestawienie priorytetów z przedstawieniem liczby celów strategicznych, celów operacyjnych i liczby zadań wraz z planowanymi kosztami realizacji.

Element dokumentu operacyjnego	Treść priorytetu/celu strategicznego/celu operacyjnego	Kwota	Liczba zadań	Liczba celów operacyjnych
Dokument operacyjny		1 061 675 019,04	114	43
PRIORYTET I	Rozwój przestrzenny, funkcjonalny i gospodarczy Raciborza	947 071 642,03	43	19
Cel strategiczny	Dobre skomunikowanie miasta	889 395 308,00	12	3
Cel operacyjny	Modernizacja wybranych dróg łączących miasto z autostradą A4 i A1 oraz drogami ekspresowymi	17 495 308,00	5	
Cel operacyjny	Wyprowadzenie tranzytu poza wewnętrzny układ komunikacyjny miasta oraz rozbudowa infrastruktury w mieście	853 400 000,00	4	

Tabela 1. Cd.

Cel operacyjny	Dobra sieć połączeń kolejowych w subregionie oraz modernizacja transportu publicznego	18 500 000,00	3	
Cel strategiczny	Stworzenie warunków do inwestowania i rozwoju przedsiębiorczości	6 106 197,15	9	6
Cel operacyjny	Doskonalenie systemu zachęt do inwestowania i animacja przedsiębiorczości	0,00	1	
Cel operacyjny	Instytucjonalne wsparcie małych i średnich przedsiębiorstw	560 000,00	1	
Cel operacyjny	Wyznaczenie i uzbrajanie nowych terenów inwestycyjnych oraz rozwój Specjalnej Strefy Ekonomicznej	4 676 197,15	2	
Cel operacyjny	Wykorzystanie nowych źródeł finansowania działalności inwestycyjnej, w tym PPP, klastry	100 000,00	1	
Cel operacyjny	Wspieranie rozwoju sektora usług turystycznych, w tym parków tematycznych	90 000,00	2	
Cel operacyjny	Wspieranie rozwoju podmiotów ekonomii społecznej	680 000,00	2	
Cel strategiczny	Nowoczesne technologie i ekologia	46 409 811,88	10	3
Cel operacyjny	Stworzenie warunków do rozwoju sektora odnawialnych źródeł energii	2 660 000,00	3	
Cel operacyjny	Wykorzystanie żyznych gleb i tradycji rolniczych oraz wsparcie sektora produkcji żywności ekologicznej	550 000,00	2	
Cel operacyjny	Poprawa stanu środowiska oraz wspieranie działań ekologicznych	43 199 811,88	5	
Cel strategiczny	Promocja miasta	2 490 325,00	7	4
Cel operacyjny	Umacnianie pozycji Raciborza jako silnego ośrodka Subregionu Zachodniego województwa śląskiego	510 325,00	1	
Cel operacyjny	Promocja terenów inwestycyjnych	780 000,00	2	
Cel operacyjny	Kształtowanie marki i promocja wizerunku miasta, w tym wykorzystanie znanych postaci	780 000,00	2	
Cel operacyjny	Promocja produktów i marek lokalnych	420 000,00	2	
Cel strategiczny	Wykorzystanie transgranicznego położenia	2 670 000,00	5	3
Cel operacyjny	Wzrost znaczenia Euroregionu Silesia	0,00	1	
Cel operacyjny	Wykorzystanie programów transgranicznych i strukturalnych	2 250 000,00	2	
Cel operacyjny	Inicjowanie i wzmacnianie partnerstw	420 000,00	2	
PRIORYTET II	Rozwój edukacji i kultury	31 897 000,00	29	10
Cel strategiczny	Rozwój Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej	5 290 000,00	6	3
Cel operacyjny	Wzmacnianie potencjału kadry naukowej Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej	410 000,00	2	

Tabela 1. Cd.

Cel operacyjny	Wspieranie współpracy z ośrodkami naukowymi, otoczeniem biznesu i samorządem w kraju i za granicą	180 000,00	2	
Cel operacyjny	Wspieranie rozwoju bazy naukowo-dydaktycznej PWSZ	4 700 000,00	2	
Cel strategiczny	Tworzenie warunków dla rozwoju edukacji	14 613 000,00	8	3
Cel operacyjny	Cyfryzacja procesu nauczania w gminnych placówkach oświatowych	1 400 000,00	2	
Cel operacyjny	Promowanie rozwoju Szkoły Mistrzostwa Sportowego oraz Szkoły Muzycznej	3 990 000,00	3	
Cel operacyjny	Wsparcie bazy dydaktycznej oraz infrastrukturalnej gminnych szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowych	9 223 000,00	3	
Cel strategiczny	Kultura i pielęgnowanie dziedzictwa historycznego Raciborza / 10 wieków tradycji	11 994 000,00	15	4
Cel operacyjny	Poprawa dostępu mieszkańców do dóbr kultury	9 090 000,00	6	
Cel operacyjny	Współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze kultury	550 000,00	2	
Cel operacyjny	Pielęgnowanie dziedzictwa historycznego i wielokulturowości	424 000,00	3	
Cel operacyjny	Kreowanie nowych atrakcji o znaczeniu ponadregionalnym w oparciu o istniejącą infrastrukturę	1 930 000,00	4	
PRIORYTET III	Jakość życia mieszkańców	82 706 377,01	42	14
Cel strategiczny	Wzmacnianie potencjału ludnościowego Miasta - przyjeźdź i zostań w Raciborzu	25 245 258,61	10	3
Cel operacyjny	Tworzenie warunków do budowy bazy mieszkaniowej – wielorodzinnej i jednorodzinnej	20 697 389,58	3	
Cel operacyjny	Tworzenie warunków do poprawy zdrowia mieszkańców i zabezpieczenia społecznego	2 366 275,45	4	
Cel operacyjny	Wspieranie inicjatyw aktywizujących osoby niepełnosprawne	2 181 593,58	3	
Cel strategiczny	Poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście	6 703 414,96	8	2
Cel operacyjny	Rozbudowa infrastruktury ochrony i zabezpieczenia ludności, w tym przeciwpowodziowego	2 497 414,96	5	
Cel operacyjny	Przeciwdziałanie skutkom zmian klimatycznych	4 206 000,00	3	
Cel strategiczny	Atrakcyjne warunki dla spędzania wolnego czasu	37 127 703,44	17	6
Cel operacyjny	Zwiększenie atrakcyjności przestrzeni miejskiej, w tym rewitalizacja centrum miasta	10 427 703,44	2	
Cel operacyjny	Dbłość o zasoby przyrodnicze, w tym rewitalizacja terenów zieleni miejskiej	2 650 000,00	3	

Tabela 1. Cd.

Cel operacyjny	Rozwój bazy wypoczynkowej oraz bazy sportowej i rekreacyjnej	17 100 000,00	5	
Cel operacyjny	Wzrost znaczenia turystyki weekendowej i sentymentalnej	6 500 000,00	4	
Cel operacyjny	Promocja turystyczna miasta	400 000,00	2	
Cel operacyjny	Wykorzystanie walorów przyrodniczych Odry, w tym stworzenie warunków do powstawania przystani wodnych i szlaków	50 000,00	1	
Cel strategiczny	Usprawnienie zarządzania miastem	13 630 000,00	7	3
Cel operacyjny	Stworzenie narzędzi do monitoringu i ewaluacji strategii	0,00	2	
Cel operacyjny	Pobudzanie do aktywności społecznej i obywatelskiej, w tym współpraca z organizacjami pozarządowymi	12 900 000,00	2	
Cel operacyjny	Inteligentne rozwiązania informacyjne w mieście – wykorzystanie nowych technologii teleinformatycznych	730 000,00	3	

Dokument Operacyjny do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do 2020 roku, jest zatem dokumentem szczegółowo opisującym proceder, kroki i działania, zmierzające do pogłębiania rozwoju społeczno-gospodarczego Miasta Racibórz. Konkretnie działania wpisane w Dokument, mierzone za pomocą odpowiednio dobranych mierników, odpowiadają bieżącym potrzebom mieszkańców Raciborza. Coroczne zestawienie wskaźników, uwzględniające okresowe dane, które planowane jest na początek każdego roku kalendarzowego, pozwoli na bieżącą kontrolę przebiegu i realizacji zadań.

Realizacja Dokumentu Operacyjnego do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020 – rok 2014

W czerwcu 2014 roku Rada Miasta Racibórz zaakceptowała bez uwag treść Dokumentu Operacyjnego, po czym niezwłocznie został on przyjęty do realizacji.

W sierpniu 2014 roku, podjęto działania mające na celu zebranie danych wyjściowych, służących pomiarowi mierników zawartych w Dokumencie. Zestaw danych bazowych został opracowany w grudniu 2014 r.

W styczniu 2015 roku rozpoczęło się zbieranie danych dotyczących realizacji zadań zapisanych w Dokumencie. Po zgromadzeniu ponad połowy informacji, celem lepszego i dokładniejszego dopasowania mierników do zadań, zarządzeniem nr RC.120-15/2015 Prezydenta Miasta Racibórz – Kierownika Urzędu z dnia 20 marca 2015 r. powołano zespół ds. monitoringu i ewaluacji Dokumentu Operacyjnego do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020. Zespół dokonał analizy mierników, po czym część z nich zmodyfikował tak, by lepiej obrazowały realizację zadań. Część danych możliwa była do pozyskania dopiero w drugiej połowie roku 2015 (np. dane Banku Danych Lokalnych GUS). Ostatecznie pod koniec sierpnia 2015 r. powstał pierwszy raport z realizacji Dokumentu, który obrazuje jakie zadania przyjęte w Dokumencie udało się zrealizować lub jakie prace zostały rozpoczęte w zaledwie półrocznym okresie jego obowiązywania.

Realizacja Dokumentu Operacyjnego do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020, w roku 2014 rozpoczęła się w czerwcu – wówczas dokument został zaakceptowany przez Radę Miasta Racibórz. Półroczny okres obowiązywania dokumentu nie był czasem straconym. Wiele zadań zostało rozpoczętych, kilka zadań udało się zrealizować w 100%, co w dalszej części raportu zostanie szczegółowo opisane.

Próbując zobrazować w jaki sposób realizacja zadań zawartych w Dokumencie Operacyjnym jak i w Strategii wpłynie faktycznie na poprawę warunków życia i rozwój Miasta Racibórz opracowano 10 mierników ogólnych:

- 1) Liczba mieszkańców z wyróżnieniem liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.
- 2) Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały.
- 3) Liczba osób pracujących.
- 4) Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych i stopa bezrobocia.
- 5) Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej.
- 6) Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto.
- 7) Zasoby mieszkaniowe – liczba mieszkań i liczba mieszkań oddanych do użytkowania.
- 8) Dochody budżetu gminy i dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca.
- 9) Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze z wyróżnieniem sektora prywatnego.
- 10) Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza.

Mierniki ogólne przedstawiają sytuację społeczną oraz gospodarczą pod względem różnych aspektów: finansowych, zasobów mieszkaniowych, liczby ludności, bezrobocia, liczby podmiotów gospodarki narodowej. Starano się spośród kilkudziesięciu mierników wybrać takie, które najbardziej zobrazują rozwój Raciborza

Realizację mierników, przedstawia tabela nr 2, która uwzględnia dane za rok 2013 (przyjęty jako rok bazowy) i za rok 2014, będący pierwszym rokiem realizacji Dokumentu Operacyjnego. W tabeli ujęto także zmiany liczbowe, jak i procentowe.

Tabela 2. Realizacja mierników ogólnych za rok 2014.

Miernik		Dane wyjściowe (2013)	Dane za 2014	Różnica w porównaniu do roku poprzedniego	Zmiana w %
Liczba mieszkańców z wyróżnieniem liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym	Liczba mieszkańców	52774	52190	-584	-1,11%
	Liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym	36829	36352	-477	-1,30%
Migracje wewnętrzne ludności na pobyt stały		449 (napływ) 515 (odpływ) -66 (saldo)	422 (napływ) 557 (odpływ) -135 (saldo)	-69	-104,55%
Liczba osób pracujących ¹		16297 30,88%	16764 32,12%	467	2,86%
Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych i stopa bezrobocia	Liczba osób bezrobotnych	1780	1656	-124	-6,97%
	Stopa bezrobocia ²	9,14%	8,11%	-1,03pkt%	-11,27%
Liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej		756	735	-21	-2,78%
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto (zł) ²		3422,6	3579,2	156,6	4,58%
Zasoby mieszkaniowe - liczba mieszkań i liczba mieszkań oddanych do użytkowania	Liczba mieszkań komunalnych	3333	3270	-63	-1,89%
	Liczba mieszkań oddanych do użytkowania	3184	miernik publikowany jest co 2 lata	-	-
Dochody budżetu gminy i dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca	Dochody budżetu gminy (zł)	153 413 530,85	169 167 637,53	15 754 106,68	10,27%
	Dochody budżetu gminy na 1 mieszkańca (zł)	2 906,99	3 241,38	334,39	11,50%
Liczba podmiotów gospodarki narodowej w rejestrze z wyróżnieniem sektora prywatnego	Liczba podmiotów gospodarki narodowej	5380	5329	-51	-0,95%
	Liczba podmiotów gospodarki narodowej - sektor prywatny	5092	5054	-38	-0,75%
Emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza ³	Emisja (t/r)	177(pyły) 109431(gazy)	174(pyły) 87545(gazy)	-3 (pyły) -21886 (gazy)	-1,69% (pyły) -19,99% (gazy)
	Redukcja ⁴	97,6% (pyły) 43,4% (gazy)	97,4% (pyły) 31,3% (gazy)	-0,2 pkt % -12,1 pkt %	-12,19% -27/88%

¹ Bez pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach

² Dla Powiatu Raciborskiego

³ Zanieczyszczenia zatrzymane lub zneutralizowane w urządzeniach do redukcji zanieczyszczeń

⁴ Dotyczy zakładów szczególnie uciążliwych

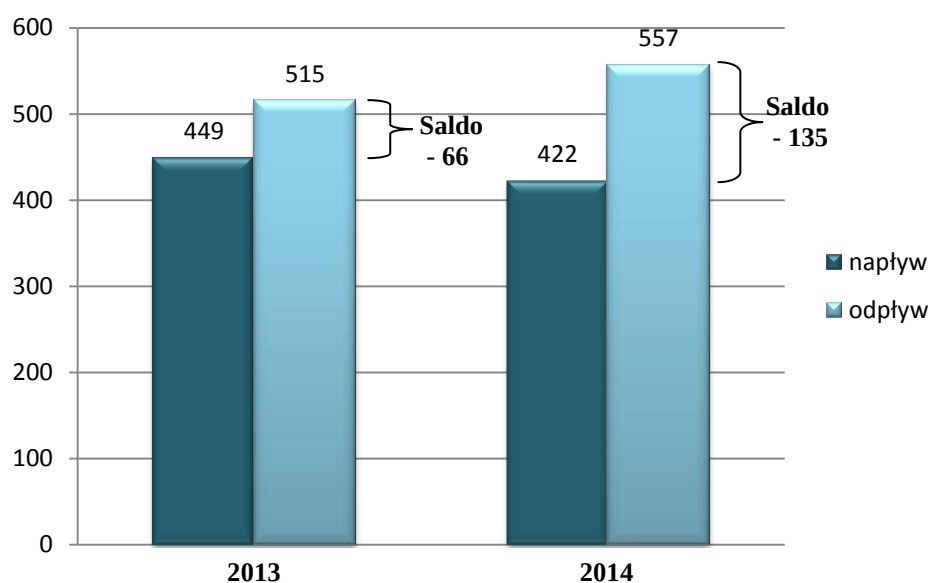
Analizując kolejno przedstawione w tabeli nr 2 mierniki, można zauważyć, że aż 5 z nich obrazuje pozytywne zmiany w Mieście Racibórz, tylko 2 przedstawiają negatywne zjawisko, natomiast interpretacja 3 mierników jest niejednoznaczna.

Malejąca liczba mieszkańców ogółem oraz malejąca liczba mieszkańców w wieku produkcyjnym z pewnością jest zjawiskiem negatywnym. Jak jednak widać w tabeli nr 3, nie tylko Miasto Racibórz boryka się z problemem malejącej liczby ludności – zjawisko to dotyka całego kraju, podregionu rybnickiego i miast będących w pobliżu Raciborza. Skala zjawiska w Raciborzu jest stosunkowo duża w porównaniu do innych miast przedstawionych w tabeli nr 3, zatem wskazane jest podjęcie dodatkowych działań lub wzmocnienie działań już realizowanych.

Tabela 3. Liczba ludności ogółem oraz liczba ludności w wieku produkcyjnym w Raciborzu oraz innych jednostkach terytorialnych

Jednostka terytorialna	ogółem			w wieku produkcyjnym		
	2013	2014	zmiana %	2013	2014	zmiana %
POLSKA	38 495 659	38 478 602	-0,04%	24 422 146	24 230 162	0,79%
Woj. śląskie	4 599 447	4 585 924	-0,29%	2 934 496	2 898 050	1,24%
Podregion rybnicki	637 712	637 438	-0,04%	409 183	405 565	0,88%
Powiat raciborski	109 564	109 362	-0,18%	72 107	71 541	0,78%
Racibórz	55 930	55 710	-0,39%	36 829	36 352	1,30%
Wodzisław Śląski	48 731	48 864	0,27%	30 519	30 385	0,44%
Jastrzębie-Zdrój	91 235	90 794	-0,48%	56 474	55 805	1,18%
Rybnik	140 173	140 052	-0,09%	90 659	89 565	1,21%
Żory	62 038	62 051	0,02%	40 656	39 883	1,90%

Drugim miernikiem, który obrazuje negatywne zjawisko są migracje ludności, przy czym miernik ten jest ściśle powiązany z oczywistych przyczyn ze wskaźnikiem omówionym wcześniej. Saldo migracji w Raciborzu utrzymuje ujemną wartość, przy czym skala zjawiska jest coraz większa, i coraz więcej osób emigruje do innych miast. Skalę migracji w latach 2013 i 2014 obrazuje wykres nr 1.

Wykres 1. Migracje w Mieście Racibórz w latach 2013 i 2014.

Miernikiem, którego wartości nie da się jednoznacznie określić jako pozytywna lub negatywna jest malejąca liczba podmiotów gospodarki narodowej. Wskaźnik ten przyjął wartość ujemną, jednak skala zjawiska jest niewielka. Problem ten można powiązać z malejącą liczbą mieszkańców, gdyż im mniej mieszkańców, tym hipotetycznie mniej podmiotów gospodarki narodowej.

Kolejnym miernikiem, którego nie da się jednoznacznie zinterpretować jest malejąca w Raciborzu liczba mieszkań komunalnych. Z jednej strony jest to zjawisko pozytywne, gdyż sprzedaż mieszkań komunalnych w ręce prywatne jest ekonomicznie uzasadniona i dobrze wpływa na budżet gminy. Z drugiej zaś strony malejące zasoby mieszkań komunalnych powodują, iż miasto w coraz mniejszym stopniu jest w stanie zaspokajać potrzeby mieszkaniowe mieszkańców, którzy nie są w stanie uzyskać mieszkania własnego.

Drugim miernikiem, którego interpretacja nie jest jednoznaczna jest emisja i redukcja zanieczyszczeń powietrza. Pozytywnie można oceniać zjawisko mniejszej emisji pyłów i gazów w zakładach szczególnie uciążliwych (spadek odpowiednio o 1,69% i 19,99%). Jednocześnie jednak zmniejszyła się w roku 2014 redukcja zarówno pyłów (zmniejszenie o 0,2 punktu procentowego) jak i gazów (zmniejszenie o 12,1 punktu procentowego).

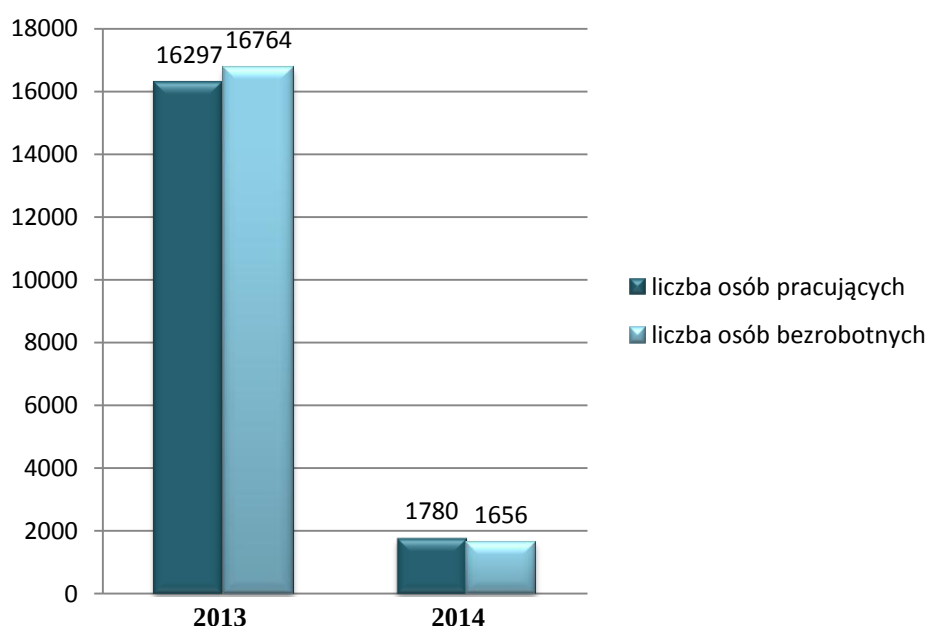
Pozostałe pięć mierników przedstawiają zdecydowanie pozytywny obraz świadczący o rozwoju społeczno – gospodarczym Miasta Racibórz.

Pierwszym pozytywnym zjawiskiem jest malejące w Raciborzu bezrobocie, o którym świadczą aż dwa mierniki:

- rosnąca liczba osób pracujących (wzrost o 2,86%), która przy jednoczesnym spadku liczby mieszkańców jest niezwykle rzadko występującym, pozytywnym zjawiskiem,

- malejąca liczba osób zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy jako osoby bezrobotne (w roku 2014 aż 124 osoby mniej było zarejestrowanych w PUP niż w roku 2013), a co za tym idzie malejąca stopa bezrobocia (spadek o 1,03 punktu procentowego).

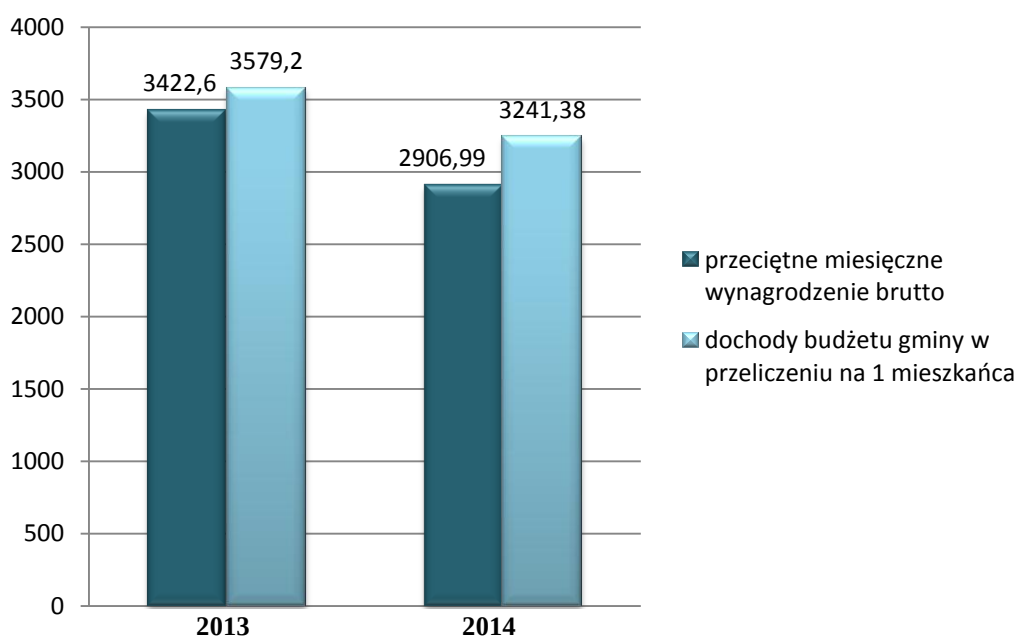
Rosnącą liczbę osób aktywnych zawodowo oraz malejącą liczbę osób bezrobotnych przedstawia wykres 2.

Wykres 2. Liczba osób pracujących i bezrobotnych w latach 2013 i 2014 w Raciborzu.

Kolejnym dobrze świadczącym o rozwoju społeczno-gospodarczym Miasta Racibórz miernikiem jest malejąca liczba rodzin korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej. W roku 2014, w porównaniu do roku 2013, aż o 21 rodzin mniej potrzebowało wsparcia OPS. Świadczy to o stopniowym usamodzielnianiu się społeczeństwa i zdecydowanie traktowane jest jako zjawisko pożądane.

W roku 2014 wzrosło przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto, przy czym wzrost nastąpił aż o 156,60zł. Zjawisko to jest traktowane pozytywnie, ponieważ wzrost wynagrodzeń pociąga za sobą wzrost wydatków konsumpcyjnych społeczeństwa, a to z kolei napędza gospodarkę. Należy zauważyć, iż w roku 2014 wzrosły nie tylko dochody mieszkańców, ale również dochody gminy. Dochodowa strona budżetu w roku 2014 wzrosła aż o 15 754 106,68 zł (10,27%), co daje wzrost o 334,39zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca. Rosnące dochody budżetu gminy dają władzom Raciborza większe możliwości w realizacji zarówno zadań bieżących jak i zadań inwestycyjnych. Trudno jest stwierdzić na ile jest to trend trwały i utrzyma się w latach przyszłych. Wzrost poziomu wynagrodzeń w roku 2014, oraz wzrost dochodów gminy w przeliczeniu na mieszkańca obrazuje wykres nr 3.

Wykres 3. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto oraz dochody budżetu gminy w przeliczeniu na 1 mieszkańca w Mieście Racibórz w latach 2013-2014

Podsumowując wszystkie 10 mierników można stwierdzić, że Miasto Racibórz ma potencjał, który daje pewne podstawy by sądzić, że misja i wizja zapisana w Strategii jest realna do osiągnięcia.

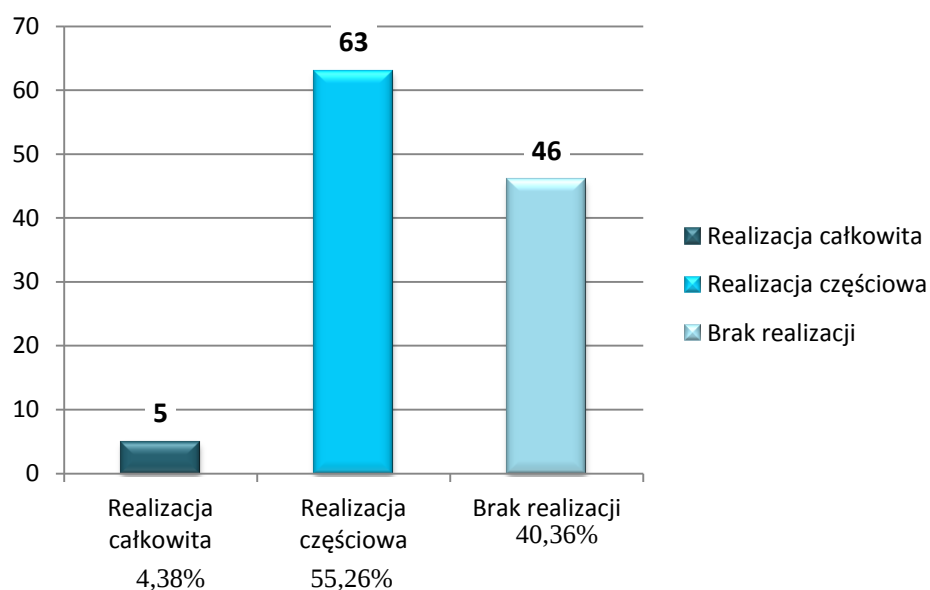
Najważniejszym elementem obrazowania realizacji Dokumentu Operacyjnego do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020 jest coroczny pomiar mierników, przypisanych do każdego zadania. Mierniki te obrazują w jakim stopniu dane zadanie udało się zrealizować.

Tabela zawierająca wszystkie priorytety wraz zadaniami i poziomem ich realizacji stanowi załącznik do niniejszego raportu. Składa się ona z dwóch głównych kolumn: pierwszej, w której zapisana została treść zadań Dokumentu Operacyjnego i mierniki oraz drugiej, która przedstawia realizację zadań w 2014 roku. O ile pierwsza główna kolumna nie wymaga wyjaśnienia, o tyle warto pokrótce przedstawić zapisy kolumny drugiej. Kolumna ta została podzielona na 4 mniejsze kolumny: Dane pośrednie, Wartość wskaźnika produktu, Procent realizacji zadania oraz Dodatkowy komentarz. W kolumnie „Dane pośrednie” zapisane zostały wszystkie dane i informacje, niezbędne do obliczenia wskaźnika produktu, z podziałem na rok bazowy 2013 oraz rok 2014 dla którego opracowany jest raport, lub też z wyszczególnieniem poszczególnych elementów składających się na miernik (w zależności od rodzaju miernika). W przypadku mierników z kategorii „TAK/NIE”, w kolumnie tej nie wprowadzono żadnych zapisów. Kolejna kolumna „Wartość wskaźnika produktu” zawiera szczegółowe obliczenia mierników. W przypadku mierników z kategorii „TAK/NIE” wpisano odpowiednio czy zadanie zostało zrealizowane czy też nie, zaś w przypadku zadań nie zrealizowanych, wpisano 0 lub 0% w zależności od rodzaju miernika. Kolejna kolumna „Procent realizacji zadania” przedstawia w jakim stopniu określone zadanie zostało zrealizowane. W kolumnie tej możliwych jest kilka rodzajów zapisów:

- 100 % - w przypadku zadań całkowicie zrealizowanych i ostatecznie zakończonych,
- 0 % - w przypadku zadań, których realizacja nie została jeszcze rozpoczęta,
- 14 % - w przypadku zadań, które zostały rozpoczęte, lecz ciężko określić ich procentową realizację ($100 \% / 7 \text{ lat obowiązywania strategii} = 14,28 \%$),
- wartość % - przedstawia poziom realizacji zadań, dla których da się precyzyjnie obliczyć, jaka część zadania została zrealizowana.

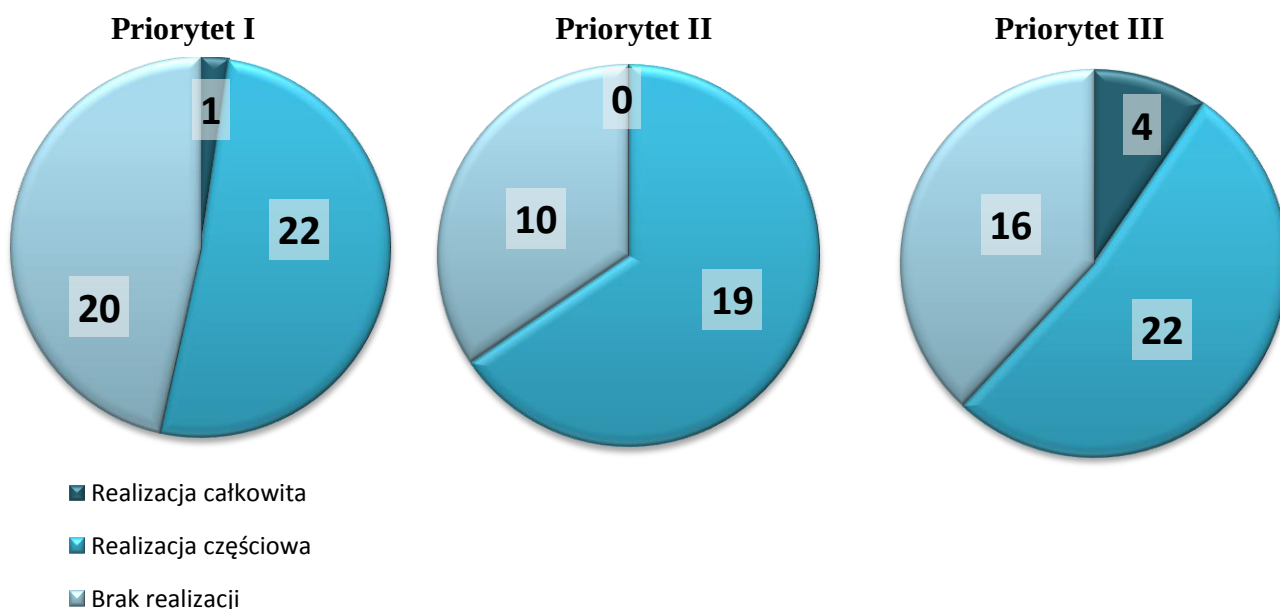
Ostatnia kolumna powstała w celu wprowadzania dodatkowych komentarzy. Komentarze te przedstawiają dodatkowe opisy realizowanych zadań, tłumaczenia dla osiągniętych mierników, lub też dodatkowe, istotne informacje.

W 2014 r. udało się w pełni zrealizować 5 zadań, 63 zadania zostały zrealizowane częściowo, zaś nie rozpoczęto jeszcze realizacji 46 zadań. Realizację zadań oraz rozkład procentowy realizacji zadań przedstawia wykres nr 4.

Wykres 4. Liczba zrealizowanych zadań wraz z rozkładem procentowym.

Realizacja zadań w ramach poszczególnych priorytetów przedstawiona jest na wykresie nr 5.

Wykres 5. Realizacja zadań w ramach poszczególnych celów operacyjnych.

Wśród zadań całkowicie zrealizowanych znalazło się 5 pozycji. Pierwsze zadanie zapisane jest w Priorytecie I – Rozwój przestrzenny, funkcjonalny i gospodarczy Raciborza, celu strategicznym –Dobre skomunikowanie Miasta, Celu operacyjnym – Modernizacja wybranych dróg łączących miasto z autostradą A4 i A1 oraz drogami ekspresowymi. Zadanie pn. **„Przebudowa ulicy Mariańskiej w Raciborzu”** według założeń miało kosztować 3 394 708,00 zł, ostatecznie w wyniku oszczędności przetargowych, zadanie zrealizowano za 2 553 609,89 zł, co stanowi 75,22% kwoty bazowej.

Projekt realizowano od 1 czerwca do 28 listopada 2014 roku. W ramach zadania zrealizowano następujące główne elementy:

- drogę: istniejącą jezdnię przebudowano na szerokości od 5,50 m do 7,20 m, klasa drogi D1/2, kategoria obciążenia ruchem KR3, nawierzchnia beton asfaltowy,
- ciąg pieszo – rowerowy: nawierzchnia bitumiczna koloru czerwonego, szerokość 2,0m do 3,40m, oraz chodnik: szerokość 1,65 m do 2,20 m, wraz ze zjazdami w chodniku i przejściami dla pieszych
- zatoki autobusowe,
- rondo w granicach pasa drogowego na skrzyżowaniu ulic Mariańskiej i Michejdy,
- elementy drogowe (krawężniki, oporniki i obrzeża oraz regulacja wysokościowa urządzeń w nawierzchniach),
- oznakowanie: oznakowanie poziome grubowarstwowe chemoutwardzalne (linie ciągłe, przerywane, linia na skrzyżowaniach i przejściach dla pieszych, piktogramy i symbole), oznakowanie pionowe i urządzenia bezpieczeństwa ruchu, montaż nowych tablic
- roboty inne (przestawienie z wymianą na nowe 3 słupów energetycznych, demontaż i ponowny montaż wiaty przystankowej, nadzór archeologiczny)

Zrealizowana inwestycja przyniosła następujące efekty:

- poprawa bezpieczeństwa ruchu, poprzez poprawę stanu technicznego drogi i ciągu pieszo – rowerowego, oraz poprzez wprowadzenie właściwego oznakowania,
- rozwój spójnej, funkcjonalnej i efektywnej sieci dróg publicznych na obszarze województwa, poprzez poprawę połączeń dróg lokalnych z drogami publicznymi wyższej kategorii, podniesienie parametrów użytkowych dróg oraz zwiększenie płynności ruchu,
- poprawa przepustowości i nośności drogi gminnej,

- poprawa dostępności komunikacyjnej instytucji publicznych i innych instytucji świadczących usługi publiczne, ułatwienie dostępu obywateli do świadczonych przez nie usług i podniesienie efektywności realizacji zadań publicznych m.in. w obszarze ochrony zdrowia, edukacji i administracji publicznej.

Zadanie było realizowane w ramach współpracy, gdyż w dniu 16 września 2013r. zawarte zostało Porozumienie nr SI.031.3.2013 w sprawie realizacji projektu pn. „Przebudowa ulicy Mariańskiej w Raciborzu” pomiędzy Miastem Racibórz a Powiatem Raciborskim. Powiat Raciborski zobowiązał się przekazać, na wskazany należący do Miasta Racibórz rachunek bankowy, środki finansowe w wysokości 23,56% wkładu własnego Miasta, których wielkość nie mogła przekroczyć kwoty 400 000,00 PLN.

Fotografia 1. Ulica Mariańska po zakończeniu realizacji zadania. (fot. UM)

Drugie zadanie jakie udało się w pełni zrealizować w 2014 r. zapisane jest w Priorytecie III – Jakość życia mieszkańców, celu strategicznym – Wzmacnianie potencjału ludnościowego miasta – przyjeźdź i zostań w Raciborzu, celu operacyjnym – Wspieranie inicjatyw aktywizujących osoby niepełnosprawne. Zadanie pn. **„Diagnoza dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób z niepełnosprawnością”** według założeń miało kosztować 5 000,00 zł, ostatecznie zadanie zrealizowano za 2 300,00 zł, co stanowi 46% kwoty bazowej.

Diagnoza dostępności obiektów użyteczności publicznej dla osób niepełnosprawnych ruchowo na terenie Miasta Racibórz dostępna jest w Wydziale Spraw Społecznych. Kryteria jakie brano pod uwagę w procesie opracowywania dokumentu to m. in.:

- dostępność obiektu oraz ułatwienia wewnątrz budynku ułatwiające sprawne poruszanie się po obiekcie (w tym sanitariaty),
- parking – właściwie zlokalizowany i oznakowany,
- obsługa petenta niepełnosprawnego,
- inne pożyteczne i pożądane inicjatywy.

Ocenie pod względem wspomnianych kryteriów poddano 50 placówek. Oceniającym była osoba poruszająca się od 29 lat na wózku inwalidzkim. W wyniku oceny powstał ranking placówek najlepiej przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Na I miejscu uplasowało się Starostwo Powiatowe w Raciborzu, na drugim Hipermarket Auchan, na trzecim miejscu Urząd Miasta Racibórz, następnie ex aequo: Wydział Komunikacji i Transportu przy Starostwie Powiatowym, Powiatowy Urząd Pracy i Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie.

Najważniejsze wnioski jakie wyciągnięto z diagnozy są następujące:

- Racibórz jako miasto rozwija się w kierunku niwelowania barier architektonicznych,
- powstało wiele miejsc parkingowych dla osób niepełnosprawnych, prawidłowo oznakowanych i zlokalizowanych,
- coraz więcej obiektów użyteczności publicznej staje się dostępnych dla osób niepełnosprawnych,
- coraz więcej placówek jest pozytywnie nastawionych na przyjęcie petenta niepełnosprawnego,
- obniżono wiele krawężników umożliwiając łatwiejsze poruszanie się po mieście.

Trzecie zadanie jakie udało się w pełni zrealizować w 2014 r. zapisane jest w Priorytecie III – Jakość życia mieszkańców, celu strategicznym – Poprawa bezpieczeństwa i porządku publicznego w mieście, celu operacyjnym – Rozbudowa infrastruktury ochrony i zabezpieczenia ludności, w tym przeciwpowodziowej. Zadanie pn. **„Przebudowa przepompowni wód deszczowych przy ul. Piaskowej w Raciborzu”** według założeń miało kosztować 907 414,96 zł, ostatecznie w wyniku przetargu zadanie zrealizowano za 663 001,61 zł, co stanowi 73,06 % kwoty bazowej.

Przedmiotem inwestycji była rozbiorka istniejącej i budowa nowej przepompowni wód deszczowych na działce nr 4055/105 przy ul. Piaskowej w Raciborzu. Przepompownia została wybudowana jako zbiornik podziemny o średnicy DN3000mm z zainstalowanymi pompami zatapialnymi. Wody deszczowe spływające do zbiornika pompowni będą przepompowywane rurociągiem tłocznym Dz280mm do rzeki Odry. Teren pompowni – zbiornik oraz szafy elektryczne został ogrodzony i oświetlony.

Budowa nowej pompowni wód deszczowych w miejscu starej tj. wymiana pomp z suchych na pompy zatapialne miała na celu poprawę funkcjonowania układu tłocznego odprowadzenia wód deszczowych w chwili wypełnienia przewodów grawitacyjnych w czasie wysokich stanów w rzece Odrze. Inwestycja pozwoliła na łatwą eksploatację pompowni pracującą w automatyce.

Fotografia 2. Widok na przepompownię wód deszczowych przy ul. Piaskowej. (fot. UM)

Czwarte zadanie jakie udało się w pełni zrealizować w 2014 r. zapisane jest w Priorytecie III – Jakość życia mieszkańców, celu strategicznym – Atrakcyjne warunki dla spełniania wolnego czasu, celu operacyjnym – Rozwój bazy wypoczynku oraz bazy sportowej i rekreacyjnej. Zadanie pn. „**Budowa ścianki wspinaczkowej przy ul. Urbana**” według założeń miało kosztować około 200 000,00 zł, ostatecznie w wyniku przetargu zadanie zrealizowano za 135 313,53 zł, co stanowi 67,65 % kwoty zakładanej.

Przystępując do realizacji zadania wykonano 3 koncepcje wyglądu ścianki w wersji papierowej i elektronicznej, po czym wybrano opcję charakteryzującą się następującymi parametrami:

- powierzchnia zawieszanej infrastruktury – 67,7m²,
- powierzchnia pionów: 50,3m²,
- maksymalne przewieszenie 3,3 m,
- powierzchnia wspinaczkowa ścianki: 120m²,
- wysokość maksymalna: 7,3 m,
- ilość osób mogących się wspinać jednocześnie: 10.

Następnie wykonano, dostarczono i zamontowano ściankę wraz z wyposażeniem i oprzyrządowaniem, oraz dostarczono siatkę – kotarę zabezpieczającą, oddzielającą ściankę od reszty sali gimnastycznej LKS Studzienna. Realizacja zadania trwała pół roku tj. od 5 marca do 5 września 2014.

Obiekt pełni funkcje rekreacyjną dla uprawiania wspinaczki skałkowej na sztucznym obiekcie wspinaczkowym. Sport ten zapewnia zabawę, wspomaga rozwój psychoruchowy, rozwija zapal aktywnego spędzania wolnego czasu. Wspinaczka na sztucznych ścianach stanowi możliwość treningu dla doświadczonych wspinaczy ale też osób początkujących, amatorów, a nawet dzieci. Coraz częściej wspinanie stanowi też formę rehabilitacji.

Fotografia 3. ścianka wspinaczkowa przy ul. Urbana w Raciborzu. (fot. UM)

Ostatnie (piąte) zadanie jakie udało się w 100% zrealizować w 2014 r. zapisane jest w Priorytecie III – Jakość życia mieszkańców, celu strategicznym – Usprawnienie zarządzania miastem, celu operacyjnym – Stworzenie narzędzi do monitoringu i ewaluacji strategii. Zadanie pn. **„Opracowanie systemu wskaźników”**, zostało zrealizowane bez ponoszenia przez Miasto Racibórz kosztów. Wskaźniki opisujące realizację poszczególnych zadań zawartych w Dokumencie Operacyjnym, zostały opracowane przez pracowników Urzędu Miasta, Radnych Miasta Racibórz, oraz specjalistów z zewnątrz. Realizacja niektórych zadań mierzona jest za pomocą więcej niż 1 wskaźnika, celem lepszego zobrazowania poziomu jego realizacji.

Podsumowanie

Z przedstawionego Raportu z realizacji Dokumentu Operacyjnego do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020 za rok 2014 wynika, że realizacja zaplanowanych działań przebiega zgodnie z pierwotnymi założeniami zaakceptowanymi w czerwcu 2014 .

W początkowym okresie, rozpoczęto realizację **68** ze **114** zadań przyjętych w Dokumencie zasadniczym. Odnosząc się do poszczególnych zadań ,ponad połowa została rozpoczęta w bardzo krótkim czasie . Co więcej, **pięć** z przyjętych zadań zrealizowano w **100 %** a **dwa** w ponad **50 %**.

Pierwsze 6 miesięcy realizacji Strategii pokazały już pierwsze pozytywne zmiany w Mieście Racibórz, co potwierdzają mierniki służące kontroli postępu zadań przyjęte w dokumencie. Na **dziesięć** przyjętych mierników **pięć** obrazuje **pozytywną tendencję**.

Należy tu jednak zwrócić uwagę na fakt iż, niektóre mierniki określone w dokumencie, jak np. wskaźnik dot. liczby mieszkańców Raciborza, mają charakter długookresowy, a ich pomyślna realizacja będzie możliwa w dłuższej perspektywie czasowej.

Z przedstawionego raportu wynika, że władze jednostki samorządu terytorialnego jak i jej partnerzy zmierzają w dobrym kierunku, a jasno sprecyzowane zadania i ich realizacja dają dużą szansę na osiągnięcie założonych celów Strategii w zaplanowanym okresie .

Kolejny Raport z realizacji Dokumentu Operacyjnego do Aktualizacji Strategii Rozwoju Miasta Racibórz do roku 2020, będzie opracowany na początku roku 2016 i będzie przedstawiał realizację zadań za rok 2015.